

Hva kan en lære av Lærende Regioner?

Innlegg på avslutningskonferansen

Oslo 13.3.15

Disposisjon

- Mitt fokus er hvordan LR-resultater kan være til hjelp for dem vil skape bedre kvalitet i undervisning:
- Det jeg skal si faller i følgende moment:
 - Hva er spesifikt for Sogn og Fjordane
 - Om noen av prosjektresultatene
 - LR gir grunnlag for en generell teori om skoleutvikling
 - Noen hovedkonklusjoner

Noen resultater er spesifikke for Sogn og Fjordane

- I S&F er utviklingen bestemt av kulturelle tradisjoner, støpt over lang tid. "Hierarkisk egalitarisme", "Folkeleg lærdomskultur" er to navn på disse tradisjonene. De har formet, og former, S&Fs moderniseringsstrategi.
- Ingen kan importere disse tradisjonene direkte. Alle regioner må konstruere sin egen identitet og hva den betyr utdanningsmessig.

Et systemisk perspektiv

- Skoler og deres omgivelser utgjør ett system, regionens utdanningspolitiske moderniseringsinstrument.
- Skolen er ett delsystem, omgivelsene et annet. Grensen mellom dem går der de selv opplever seg som å være forskjellige.
- Skoler og omgivelser kan samhandle på ulikt vis. De kan ignorere hverandre, de kan motarbeide hverandre og de kan støtte hverandre.

LR gir grunnlag for en generell teori om skoleutvikling

- Så når vi har 4 ulike regioner, noen egalitære, noen hierarkiske, noen splitta og alle ulike: Skolesystemet kan antas å være relativt likt, men samhandlingene ulike, fordi omgivelsene er det.
- Et dilemma i skoleutviklingstradisjonen har nettopp vært å fange opp samspillet mellom skole og omgivelser. Resultatene fra Lærende regioner kan leses som å gi ny kunnskap om hvordan dette samspillet vil forløpe.

Studier om skolen som system.

- Tre eksempler:
- Undervisning handler om kommunikasjon: En kommunikasjon med utgangspunkt i barnas verden, hvor lærer og elever blir tydelige for hverandre, hvor læreren har et almindannende perspektiv, og hvor klassen blir verktøy for den enkelte til å bli trygg og kunnskapsrik om hvor hun vokser opp.
- Mestringstro bidrar til resultater, og lærere kan skape mer mestringstro. Hva betyr det at jenter i Agder har lavest mestringstro?
- At skoler som bevisst jobber for å blir gode, ser ut til å utvikle lignende trekk, at målstyring virker – dette viser til *systeminterne* trekk. Målstyring virker, selv om den må modifieres i ft skoleslag.

Studier av skolen som system II

- Lyngsnes og Vestheims studie finner ingen regionale variasjoner i skoler som er suverent gode: De har en felles praksisarkitektur
- Dette danner ikke noe brudd med dem som hevder at det finnes regionale forskjeller – gitt at deres studie handler om skolen som system: Skoler som bevisst jobber med å bli bedre – og lykkes - vil få like trekk.

Om forholdet mellom skoler og omgivelser

- Horrigmos studie kompletterer Willbergh et al ved å vise betydningen i skolen av forskjeller i måter å snakke sammen i bygda.
- Der skolen ikke får støtte, stiller det større krav til lærerne.
- Der det er positiv samhandling, kan lærerne være med å forsterke de elementene i omgivelsene som bærer det positive.
- Glosviks studie viser hvordan samhandling på regionalt nivå kan gjøre et forskjell: Omgivelsene kan være mer eller mindre løst koplet i forhold til ansvar for å skape resultater

Studier som viser til bakenforliggende variabler

- Norstein & Myklebust finner at det er en sammenheng mellom formell lærerkompetanse og matematikkarakterer. Siden S&F har best utdanna lærere, får elevene et forsprang.
- Men det kan også være elevene som skaper resultatene: Ved å bo i enkle samfunn, i stabile familier så er de mer mottakelige for undervisninga de får.
- Hvis en stiller spørsmål om hva som er årsak og hva som er virkning, får en frem et mer generelt bilde, et bilde av et samspill mellom skole og omgivelser.

Antakelser om skolen som system

- Forholdet mellom systeminterne og systemeksterne trekk antas å være slik at en kan komme så langt ved å jobbe systeminternt, men at en får lengre bølger ved å være i samsvar med systemeksterne trekk.
- Når skolens innhold også formes lokalt vil det åpne for sterkere effekter av koplingen mellom systeminterne og systemeksterne faktorer.

Antakelser om omgivelsenes påvirkning

- Skolens kommunikasjon henger sammen med bygdas måte å snakke på: Skuler folk i bygda på hverandre, skuler elevene på hverandre - og på lærerne.
- Jo mindre skolen må kompensere for problem i omgivelsene, jo større frihet har skoler i valg av forventninger.
- Både på skolen og i omgivelsene kan en arbeide med at skolen fyller forventninger gjennom handling

Hovedkonklusjon 1

- "Lærende regioner" bidrar til en teori om hvorfor man får ulike resultater mellom regioner:
- I et systemperspektiv vil alle regioner ha "systemeksterne" faktorer. I S&Fs tilfelle har disse forhold positive virkninger for resultater.
- Systemeksterne forhold kan interagere positivt, nøytralt eller negativt med systeminterne forhold

Hovedkonklusjon II

- Alle fylker har systeminterne forhold som gir grunnlag for å utvikle bedre resultater
- Bedre resultater oppstår som hovedregel gjennom skolars egen "praksisarkitektur". Man kan ikke importere kvalitet som bananer.
- Skolars interne kvalitetsarbeid vil gå i bølger. Det er gjennom å forbindes med regionale særtrekk skoler kan gi langsiktige bidrag til en regions modernisering, og dermed få positiv interaksjon til egen "praksisarkitektur"

Veien videre

- Fortsatt teoriutvikling er nødvendig: Å konstruere regional utdanningsidentitet krever teori.
- I de 4 fylkene er i dag varians innen hvert fylke et hovedproblem, noe som tilsier at det er på tide å prøve ut ulike intervensjonsmodeller. Intervensjon kan skje gjennom et vidt repertoar av metoder. Det er kommunene som "eier" resultatansvaret.